

מדינת ישראל

משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון

מדריך IAIS (תמצית)

מדריך למאבק בהלבנת הון
של ה-IAIS
(תמצית)

❖ רקע - כללי

❖ הלבנת הון – מהי ?

טכניקות ופרוצדורות שבהן כספים שהתקבלו באופן בלתי חוקי או באמצעות ביצוע פשע, מומרים לנכסים, על מנת להסתיר את מקורם, הבעלות עליהם, או כל גורם אחר שעשוי להצביע על אי חוקיותם. המטרה העיקרית היא, הכשרת ההכנסה מאותם מקורות.

ככל שהפשע העולמי גדל יש חשיבות רבה בהגברת סמכויות רשויות האכיפה והפיקוח, כנגד הנהנים מפעילות זו, במטרה למנוע ולצמצם אפשרויות פעולה בעתיד. גופים מוסדיים לרבות חברות ביטוח, הפכו למקור עיקרי להלבנת הון הודות לשירותים המגוונים וכלי ההשקעה, באמצעותם ניתן להסתיר את מקור ההכנסה.

❖ כללי בסיס למאבק בהלבנת הון

ארבעה כללי הבסיס שחברת ביטוח צריכה לאמץ, כחלק מהמאבק בהלבנת הון:

- א. הכרת הלקוח;
- ב. ציות לחוקים כנגד הלבנת הון;
- ג. שיתוף פעולה עם רשויות האכיפה החוקיות, המפקח על הביטוח ורשויות פיקוח וחקירה אחרות;
- ד. קיום מדיניות נגד הלבנת הון, פרוצדורות, נהלים ותוכניות הדרכה.

❖ רשות פיקוח למלחמה ומניעה של הלבנת הון

במטרה לקדם את המאבק בהלבנת הון, יש חשיבות רבה שלרשויות הפיקוח על הביטוח תהיה היכולת:

- א. לערוך ביקורת בחברות הביטוח.
- ב. להחליף מידע עם רשויות אכיפה בחו"ל, מפקחים על הביטוח, מפקחים על שירותים פיננסיים אחרים ורשויות חקירה ופיקוח אחרים.
- ג. כחלק מתהליך הרישוי - לבחון את היקף הלבנת ההון האפשרית.

❖ עסקי ביטוח חיים וכללי

עיקר הלבנת ההון מתבצעת בתחום ביטוח חיים אם כי הרבה פעילויות בתחום עשויות להיות בתחום ביטוח כללי. כאשר, ההכנסה הבלתי חוקית משמשת לרכישת נכס שתמורתו תהיה "כסף כשר".

פוליסות שנמכרות שוב (שוק משני לפוליסות- פוליסות מיד שניה, ויאטיקל בארה"ב), הן מקור עיקרי להלבנת הון, בגלל האופי ההשקעתי שלהן.

❖ מתוכים

סוכני ביטוח משמשים בתפקיד חשוב בתהליך הלבנת הון בהרבה מקרים. לכן יש חשיבות להכרת הלקוח ע"י הסוכן. יש לאמץ את אותם כללים הנוגעים למבטחים גם כנגד סוכני ביטוח.

תהליך הלבנת הון

❖ דרגות של הלבנת הון

ישנן שלוש דרגות להלבנה, אשר בד"כ מתרחשות ברצף ולעיתים קרובות חופפות:

1. **החדרה** – הביטוי הפיזי להתקדמות התהליך הפלילי. בנוגע לפשעים חמורים רבים (לאו דווקא סחר בסמים), התקדמות תהליך הלבנה באה לידי ביטוי במזומנים שהפושעים מבקשים להחדיר למערכת הפיננסית. החדרה ייתכן ותושג ע"י מגוון רחב של אמצעים בהתאם להזדמנות, מידת תחכום הפושע, יועציו והרשת במסגרתה הוא פועל.
2. **ריבוד** - הפרדה של תהליכים קרימינליים ממקורותיהם, ע"י יצירת רבדים של עסקאות המתוכננות להסתיר עקבות בביקורת חשבונאית וליצור רושם של פעולות לגיטימיות. גם כאן, ריבוד יושג ע"י מגוון רחב של אמצעים בהתאם להזדמנות, ומידת התחכום של הפושע, יועציו והרשת בה הוא פועל.
3. **מיזוג** - הרמה בה התהליכים הקרימינליים נחשבים חוקיים. אם הריבוד הצליח, אזי המיזוג ממקם את התהליכים הקרימינליים חזרה במערכת הכלכלית באופן כזה שהם יראו חוקיים.

❖ צורות של הלבנת כספים וישויות ביטוח

1. כדי שהלבנת הון תצליח, חייבים לסלק כל עקבות של מסמכים או לפחות להפוך את המסמכים למורכבים ומסובכים, במטרה להפריד כל אחד מהצעדים בתהליך הלבנה. זה יכול להיעשות ע"י חדירה למערכת הפיננסית, או ע"י הברחה פיזית של הכספים אל מחוץ למדינת המקור. בתוך מערכת הביטוח מלביני הון עשויים לבנות עסקאות מורכבות, לאלץ מעבידים לשתף פעולה ולהגיש דו"חות רשמיים שגויים, או לייסד ישות שהחזית שלה היא לכאורה ישות ביטוחית, אך מאחרי הקלעים מטרתה הלבנת כספים.
2. הברחת כספים מחוץ למדינת המקור, במיוחד למדינות עם סטנדרטים קשוחים של חשאויות, ואז העברתם חזרה למוסד פיננסי במדינת המקור, היא פעולה פשוטה מאוד.
3. הצורה הפשוטה ביותר של הלבנת הון שישות ביטוח תתקל בה תהיה בצורה של הצעה לפוליסה בפרמיה חד-פעמית. מלבין ההון יקבל את הכספים חזרה ע"י פדיון מוקדם או ע"י תביעה שקרית.
4. ייתכן והפעילות באמצעות ביטוח, תהווה רק מרכיב אחד ממערכת הקורים המתוחכמת של עסקאות מורכבות, שלעיתים קרובות מקורותיהן יהיו בכלל במקומות אחרים במערכת השירותים הפיננסיים.
5. ניתן לזהות הלבנת הון בביטוח כללי באמצעות תביעה מזוייפת (כדי לתת כיסוי לחלקים מהשקעה).
6. צורה פשוטה של הלבנת הון בביטוח כללי נעשית באמצעות שימוש בביטוח משנה. כאשר, באופן נורמלי, מבטח המשנה הרלוונטי יהיה קשור למלבין ההון.

חובת הערנות

- ❖ ישות ביטוח צריכה באופן קבוע להיות ערנית כדי להרתיע פושעים מלעשות בה שימוש למטרת הלבנת הון. חובת הערנות צריכה למנוע סיוע לתהליך הלבנת ההון ולמנוע שימוש במבטח למטרת הלבנת הון. חובת הערנות מורכבת בעיקר מהגורמים להלן:
  - ד. בדיקת חיתום.
  - ה. אימות הזהות.
  - ו. הכרה ודיווח של לקוח חשוד או עסקה חשודה.
  - ז. שמירת מסמכים.
  - ח. הדרכה.
- ❖ חיתום מאפשר למבטח להבין את העסקה שנחתמה. חיתום צריך לכלול בדיקת הצגת האינטרסים הביטוחיים בעת קבלת הבקשה לביטוח והכנת תביעות. בכמה סמכויות שיפוטיות הפרקטיקה של קניית ומכירת פוליסות יד שניה רלוונטית, ובמקרים אלה ערנות המפקח והמבטח צריכה להיות מקסימלית.
- ❖ לכל המבטחים צריכה להיות תכנית אפקטיבית למלחמה בהלבנת הון שתאפשר להם:
  - א. לקדם קשרי עבודה סגורים בין חתמים לחוקרי תביעות;
  - ב. לקבוע את הזהות האמיתית של מי שיהיו בעלי הפוליסות, והיכן שההתקשרות נעשתה לטובת אדם אחר, לנסות לזהות את הבעלים העיקריים;
  - ג. לשמור מסמכים לתקופת זמן;
  - ד. להדריך צוות מקצועי;
  - ה. לפעול בקשר הדוק עם הרשות האוכפת ועם המפקח על הביטוח;
  - ו. להבטיח שהביקורת החשבונאית הפנימית והמחלקות המתאימות בודקות בקביעות את היישום והבצוע של המערכת;
  - ז. להיות עם היד על הדופק ביחס לשינויי חקיקה;
  - ח. למנות פקיד אחראי ברמה יומיומית למילוי החובות;
  - ט. לקבוע קוד אתי וסטנדרטים גבוהים בכל העסקים הנחוצים לציות לחוק וההסדרה;
  - י. להבטיח שיתוף פעולה עם הרשות האוכפת בתחום יישום החוק;
- ❖ מבטח לא יכנס ליחסים עסקיים ולא יבצע עסקאות אלא אם כן הוא יישם באופן מוחלט את המערכת.
- ❖ המערכת צריכה לאפשר ל"צוות המפתח" לפעול באופן יעיל ביחס למצבים חשודים, ע"י הכרת אנשי הצוות לשאר עובדי המערכת, הדרכתם מעת לעת וצידום לצורך מילוי אחריותם.

אימות

- ❖ מבטח שקיבל עליו את חובת האימות חייב לאמת כל מסמך הקשור לעסקה. מצד שני במקרה שיש הרבה מסמכים לאימות, למשל בקבוצת מבוטחים, יש לזהות את בעל המניות העיקרי או את הדירקטור הראשי של החברה.
- ❖ בכמה סמכויות שיפוטיות יש סידורים, כמו נאמנויות, שמקשים על תהליך האימות. באלה, אימות מהיר חייב לכלול הערכה של תוכן הסידור. (הכוונה לסידורים כאלה שמקבל השירות הוא לא הנהנה האמיתי).
- ❖ מבטח חייב בראש ובראשונה לבצע אימות של כל הצדדים לחוזה הביטוח. בהרבה הזדמנויות ייתכן ויהיו בעלים/נהנים נסתרים. באם זה המקרה, על המבטח לחקור את אופיים של היחסים שבין הצדדים לפוליסה.
- ❖ תשלום לאדם אחר- אם תביעה, עמלה או סכום כסף אחר משולמים לאדם שאינו בעל הפוליסה/ המבוטח, מקבל הכספים צריך להיות נשוא האימות.
- ❖ תשלום למבטח משנה – כל תשלום לביטוח משנה צריך להיבדק, כדי להבטיח שהכספים שולמו בתום לב לביטוח משנה, ושיעורם הולם את הסיכון לפי החיתום.
- ❖ מקרים פטורים - אלא אם מדובר בעסקה חשודה, אין צורך באימות במקרים המוגדרים הבאים, המחולקים לשתי קטגוריות: אלה שאינם זקוקים לעדות תומכת מצד ג' וכאלה שכן. בכל אופן במקרה שמבטח חושד במקרה מסויים עליו לדווח ללא דיחוי לרשות האוכפת:

א. מקרים שלא זקוקים לתמיכת עדות צד ג' (כאמור מקרים פטורים) –

- (1) לא צריך לאמת פרטי תאגיד כשהמבקש להתקשר בחוזה ביטוח הוא גוף פיננסי/ מוסדי מפוקח;
- (2) מקבל שירות בפוליס בפרמיה נמוכה - אין צורך באימות פרטי מקבל שירות בפוליסה בפרמיה נמוכה, אלא אם בין ההתקשרות לסיום החוזה הוא ביצע שתיים או יותר עסקאות מקושרות או משמעותיות. למטרת מדריך זה, בהעדר עדות ספציפית סותרת, עסקאות המבוצעות במרווח זמן גדול מ-3 חודשים לא ייחשבו מקושרות. בכל מקרה צריכות להיות פרוצדורות לבדוק קשרים בעסקאות של פוליסה בפרמיה נמוכה.
- (3) מבטח יכול לסמוך על אימות שנעשה ע"י התאגיד בו מתנהל חשבון הלקוח, עד כמה שזה הגיוני להעריך שניתן לסמוך על כך שאימות כזה בוצע והושלם.
- (4) גם כאשר אימות באמצעות אינטרנט קשה, המבטח חייב בכל זאת להשלים את האימות. תת ועדת ההונאות בביטוח של IAIS מכירה בכך שיש צורך לאפשר התפתחות של עסקאות באמצעות אינטרנט.

מקרים המצריכים תמיכת עדות צד ג' (כאמור מקרים פטורים)

- 5) אפשר שלא יהיה צורך באימות במקרים של הכרה מקומית מהימנה (דהיינו ע"י גורם מקומי מהימן), עדיף בצורה של הכרה חתומה. צריך להפעיל שיפוט מתי יש להתייחס להכרה מקומית כמהימנה, ע"י שימוש במידע שיש למבטח על התאגיד המקומי, בתוספת חקירה מתאימה. פרטי הכרה חייבים להישמר כחלק מרשומות הלקוח.
- 6) אפשר שלא יהיה צורך באימות היכן שהגורם המכיר הוא :
- 7) איש מקצוע מוסמך (בעל רשיון מקצועי הנתון לפיקוח) או יועץ פיננסי עצמאי בעל רשיון מקצועי מסמכות חוקית קבילה ;
- 8) המבטח המקבל מסופק שהקו המנחה את הפיקוח של אותה סמכות חוקית כולל כללים אתיים המתחברים לעניין הלבנת הון לפחות בהתאמה לכללים הנדרשים במדריך זה.
- 9) המכיר מהימן ובמעמד טוב וההכרה חתומה, כולל הבטחה שהוכחת הזהות נלקחה ונשמרה, הבטחה זו צריכה להישמר לכל לקוח.
- 10) פרטי ההכרה חייבים להישמר כחלק ממסמכי הלקוח.
- 11) כדי לאפשר פטור מאימות, המבטח צריך לדרוש מהמכיר :
  - א) להשלים את האימות של כל הלקוחות המוצגים למבטח או ליידע את המבטח על כל מסקנה לא מספקת ביחס ללקוח.
  - ב) לשמור רשומות בהתאם למדריך זה.
  - ג) לספק העתקים של כל הרשומות למבטח לפי דרישתו.
 במקרה של כל חוסר סיפוק מאלה, המבטח חייב (למעט במקרים שבהם הוא פטור) לקחת על עצמו ולהשלים בעצמו את אימות הלקוח.

תזמון ומשך הזמן של אימות

1. כאשר יחסים עסקיים נקשרו או הייתה התקשרות עם לקוח משמעותי, המבטח חייב לבסס את זהותם של כל נושא האימות בבקשה, באחד משני האופנים :
  - א. ביצוע אימות בפועל, או :
  - ב. הסתמכות על אמות שבוצע ע"י אחר בהתאמה לכללי מדריך זה.
2. היכן שהעסקה מערבת מבטח ומתווך, כל אחד מהם לפי צרכיו הנפרדים, צריך לשקול את מצבו ולהבטיח שחובת האימות ושמירת מסמכים בוצעו בזמן.
3. הזמן הטוב ביותר לביצוע אימות הוא לא בעת הרישום אלא קודם לרישום, לפיכך אימות חייב, כאשר זה אפשרי, להיות מושלם לפני שכל עסקה תושלם.
4. אם זה נחוץ להתקשר בעסקה לפני שבוצע אימות, עסקה זו צריכה להיות מפוקחת בפיקוח מחמיר שלא תבוצע העברת כספים לצד ג', או לחלופין להיות מפוקחת ע"י איש מפתח, שסמכותו אינה ניתנת להעברה.
5. אימות, משהחל, חייב באופן נורמלי להיות מיוחס לחתימת הסכם או דחייה. אם המועמד לא מתמיד בבקשה, איש המפתח צריך לשקול שגורם זה בעצמו יכול להיחשב כחשוד.

6. במקרה של עסקה טלפונית היכן שהתשלום צפוי להתקבל מבנק או חשבון אחר, המאמת חייב:
- א. להיות מסופק שחשבון כאמור מוחזק על שמו של המבקש בזמן או לפני התשלום, ו-
- ב. לא לשחרר פדיון עסקה לבקשה לפני שאימות מקבלי השירות הרלוונטיים הושלם.

שיטות אימות

- א. דריך זה אינו מבקש לקבוע לגבי כל מקרה מהו עדות מספקת ומה לא, ומותיר את שיקול הדעת למבטח, כן הוא מותיר למבטח את האפשרות להשיג מידע באמצעים אחרים כך שיוכל לפעול בהתאם לדרישות הרשויות בכל נסיבה ואירוע.
- ב. אימות הוא תהליך מצטבר, מלבד לפוליסה בפרמיה נמוכה, לא מתאים לסמוך על מסמך הוכחה יחיד.
- ג. מסמך הזהות הטוב ביותר צריך להידרש ולהיות מושג מנושא האימות עצמו. למטרת "האפשרות הטובה ביותר", הכוונה לאמצעי שהוא הכי קשה לזיוף או לרכישה בלתי חוקית, ולכן עליו להיות מסמך מקורי.
- ד. העתקי המסמכים צריכים להישמר כאשר זה אפשרי. לחלופין, גם פרטים רלוונטיים אחרים צריכים להישמר.
- ה. תהליך האימות לא צריך להיות מושפע יותר מידי מסוגי הפוליסות שנקשרו.

פרטים

- א. בכל מקרה פרטי הזיהוי צריכם לכלול: שם מלא וכתובת קבועה, וככל שרלוונטי האינפורמציה להלן:
- הפרטים האישיים הבאים צריכים להישקל:
- (1) שם מלא.
  - (2) תאריך ומקום הלידה.
  - (3) אזרחות.
  - (4) הכתובת הנוכחית הקבועה, כולל ת.ד. / מיקוד (יש לבדוק התאמה בין הכתובת הרשומה על צ'ק תשלום לכתובת שנמסרה בטפסים).
  - (5) מספרי: טלפון, פקס ו-e-mail.
  - (6) מקצוע ושם המעביד.
  - (7) חתימה אישית של נושא האימות.
  - (8) כתובת מגורים – הכוונה לכתובת המגורים הנוכחיים של נושא האימות.

ב. מכירים בכך שלסמכויות שיפוט שונות יש מסמכי זיהוי שונים, לחלק אין תעודת זהות לאומית, וליחידים רבים אף אין דרכון. במטרה לקבוע זהות, מוצע שהמסמכים להלן ישקלו כאפשרות הטובה ביותר, בירידה בסדר הקבילות (דהיינו, הכי טוב זה ת.ז / דרכון, אבל כשאינם בנמצא מוצעות להלן אפשרויות נוספות). מפקחים על הביטוח צריכים להכין רשימות בהתאם למצבים השכיחים בחקיקה שלהם:

- (1) דרכון בר-תוקף נוכחי.
- (2) תעודת זהות לאומית.
- (3) כרטיס צבאי (הערה - בישראל: תעודת חוגר או תעודת קצין או תעודת איש קבע).
- (4) רשיון נהיגה כולל תמונה.
- (5) מסמך חתום צריך להיות לפני חתימה, ואם יהיה מפגש פנים אל פנים עם נשוא הזיהוי, עדיף שמסמך הזיהוי יכיל תמונה של נשוא הזיהוי.
- (6) מסמכים קלים להשגה בכל שם, לא יתקבלו באופן לא ביקורתי, דוגמאות:
  - (א) תעודת לידה.
  - (ב) בכרטיס הזהות שהונפק ע"י המעביד של המבקש אפילו אם הוא מכיל תמונה.
  - (ג) כרטיס אשראי.
  - (ד) כרטיס בריאות או ביטוח לאומי.
  - (ה) רשיון נהיגה (שאינו מכיל תמונה!).
  - (ו) רשיון נהיגה על תנאי/זמני.
  - (ז) תעודת סטודנט / תעודת ארגון סטודנטים.

ג. חברות, שותפויות ותאגידים אחרים:

- (1) אימות מספק המבטיח שהיחיד, המתכוון לפעול לטובת תאגיד, מורשה לעשות כן. זהירות פרטנית צריכה להינקט אם התאגיד חדש או שינה בעלים לאחרונה.
- (2) כל החתימות צריכות להימסר (ולהיות מאושרות) ע"י התאגיד, בזמן.
  - (א) המסמכים הרלוונטיים והיעילים הבאים צריכים להישקל:
    - (1) מסמכי התאגדות.
    - (2) שמות וכתובות של המוטבים ומורשי החתימה.
    - (3) מסמכים חוקתיים, תזכירים ומאמרים של התאגיד.
    - (4) מסמכים של מיופיי הכוח.
    - (5) מסמך חתום על טבעו של העסק.
    - (6) אינפורמציה חתומה מתאגיד אחר.
    - (7) בקשר לנאמנות או ישויות דומות, חייבים לנקוט משנה זהירות בהבנת צורתה הבסיסית של הישות.
    - (8) בקרה חוקית בין רשויות שיפוטיות שונות - תשומת לב מיוחדת צריכה להינקט ביחס למקום המקור הראשוני והמקור המשני של המסמכים.

אימות ופעולות ספציפיות :

1. כאשר עסקה בוצעה בפוליסה בפרמיה גבוהה או במסגרת יחסים עסקיים, אימות הלקוח חייב להיות מושלם לפני שיקבל את סכום הפדיון. מבטח בביטוח חיים ישקול מידה סבירה של אימות היכן שהתשלום נעשה באחת משתי הדרכים :
  - א. לבעל הפוליסה ע"י צ'ק מסומן בקרוס ולמוטב בלבד.
  - ב. לחשבון בנק המוחזק בשמו של בעל הפוליסה, בכל אמצעי להעברה אלקטרונית.
2. החלפה בין פוליסות : עסקה בפוליסה בפרמיה גבוהה אינה נותנת סיבה לאימות אם היא חלק מתהליך החלפת פוליסות שהתשלום בו הולך בסופו של דבר לפוליסה אחרת, ובתנאי שאחד מהשניים :
  - א. הפרמיה העתידית היא לטובת אותו לקוח, או
  - ב. התשלום נעשה ישירות עבור הלקוח ומסמכיו נשמרו.
3. תשלום מפוליסה אחת לפוליסה אחרת של אותו לקוח: העברה מפוליסה לפוליסה, לא תחשב כהפקדה, ולפיכך אין צורך באימות.
4. פנסיית שכירים או תוכניות חיסכון - בכל עסקה שהיא לטובת שכיר או תוכנית חיסכון, המבטח חייב לאמת :
  - א. פרטי המעסיק ;
  - ב. הנאמן של התוכנית ;
  - ג. אימות המעסיק העיקרי צריך להיות מונהג ע"י חברת הביטוח בהתאמה לפרוצדורות אימות של התאגיד המועמד לעסקה. אימות של כל נאמן של תוכנית צריך להיות מונהג ומורכב מביקורת של מסמכי הנאמן, כולל :
    - (1) תעודת הנאמן, וכל מסמך אחר.
    - (2) תזכיר של שמות וכתובות כל הנאמנים הנוכחיים.
    - (3) תמציות מפרסומים ציבוריים.
    - (4) התייחסויות מיועצים מקצועיים או מנהלי השקעות.

תוצאות אימות**א. שביעות רצון**

- (1) כאשר הושלם אימות פעם אחת, לא צריך עוד הוכחת זהות בטרנזקציות עתידיות.
- (2) מסמכי הפונה מכילים את כל העדויות והצעדים שנקטו לביצוע תהליך האימות של כל נשוא אימות, או בהתאמה פרטים על הסיבה למתן פטור מאימות.

ב. חוסר שביעות רצון

- במקרה של כישלון בהשלמת פרטי הזיהוי של כל נשוא אימות רלוונטי והיכן שאין סבירות גבוהה לחשדות, יש להתלות כל קשר עיסקי עם עסקה יחידה לפונה, עד להשלמת האימות. לעולם לא יוחזרו כספים לגוף שלישי, אלא רק למקור שממנו באו.
- אם הכישלון באימות בעצמו מעורר חשד, דיווח חייב להעשות, כמו כן, יש לקבל הנחיה מהרשות המוסמכת כיצד לפעול.

זיהוי ודיווח על לקוח חשוד או עסקה חשודה.

1. תנאי מוקדם לזיהוי עסקה חשודה ע"י מבטח, לדעת מספיק על הלקוח, לזהות שהטרנזקציה או סידרת עסקאות אינן רגילות.
2. על אף העובדה שמדריך זה מתייחס לעסקאות חדשות, מבטח חייב להתייחס בפוליסות קיימות להתנהגויות שונות מהרגיל.
3. לעומת דוגמאות אלה של עסקים לגיטימיים, עסקאות חשודות חייבות להיות מזוהות, אם הן נכללות בכל אחת מהקטגוריות הבאות:
  - א. פדיון מוקדם לא רגיל ובערכי פדיון נמוכים מאוד.
  - ב. העסקת מתווך באופן לא רגיל בעסקאות לא רגילות או תשלום תביעות או עמלה גבוהה למתווך כאמור.
  - ג. כל שיטת תשלום לא רגילה.
4. הפקיד שמונה למילוי החובות צריך להיות מנוסה בצורה מתאימה לזהות סוגים שונים של טרנזקציות שיש בהן אפשרות למתן הזדמנות להלבנת הון.
5. צריך לציין בקונטקסט זה שחדש להנהגת פשע הוא, יותר מחוסר ודאות בחפותו של מישהו, במידת מה הנטייה להאמין שיש כאן הנהגת פשע.

דיווח על טרנזקציות חשודות

1. מבטח צריך להבטיח ש:
  - א. שצוות המפתח יודע למי עליו לדווח;
  - ב. שיש פרוצדורות ברורות לדיווח ללא דיחוי על חשדות, לפקיד הממונה;
  - ג. צוות המפתח צריך לדווח על חשדות להלבנת הון באחת משתי הדרכים: ישירות לפקיד הממונה או לפי החלטת המבטח, לממונה הישיר שלהם, לחקירה מוקדמת, במקרה שיש עובדות שעשויות להפריך את החשדות.
2. במסמך הדיווח המתייחס ללקוח החשוד או לטרנזקציה החשודה, הפקיד הממונה חייב לקבוע מתי האינפורמציה שכלולה בדיווח תומכת בחשדות ומתי לא. האיש צריך לחקור את הפרטים במטרה לקבוע מתי בכל נסיבה האדם חייב להגיש דיווח לרשות המוסמכת.
3. מועצת המנהלים והמנכ"ל של חברת הביטוח חייבים להקפיד להיות מיוודעים באופן קבוע בכל הנוגע לתקנות למלחמה בהלבנת הון, במטרה להבטיח שתקנות אלה מיושמות באופן אפקטיבי ע"י המבטח. הם חייבים גם להקפיד להיות מיוודעים באופן קבוע מתי מבטח חשוד או שמשמששים בו לצרכי הלבנת הון.
4. היכן שחברת בת או סניף של המבטח כפופים לסמכות שיפוטית זרה, המבטח חייב לדווח לרשות המוסמכת ולמפקח על הביטוח במדינה המארחת, לתעד את החקירה והסיבות לדיווח או אי דיווח לרשות המוסמכת. מסמכים אלה חייבים להישמר ל-5 שנים לפחות או לתקופת קיומה של חקירה.

דוגמאות לפעולות בלתי רגילות.

- יש לציין את הדוגמאות הבאות:
1. בקשה לפוליסה ע"י לקוח פוטנציאלי ממקום מרוחק שאפשר להתקשר בו בפוליסה דומה.
  2. בקשה לעסקה שונה מהעסקאות הסטנדרטיות שבד"כ מבוצעות על ידי אותו בעל פוליסה.
  3. פניה ע"י מתווך או סוכן ממקום שאינו מפוקח או מפוקח באופן רשלני או מקום שהוא מקור לפשעים.

- 4 . כל חוסר באינפורמציה או איחור בהספקת אינפורמציה לצרכי השלמת אימות.
- 5 . כל עסקה שמעורב בה גורם שאינו ידוע.
- 6 . בכל סיום מוקדם של עסקה הכרוך בהפסד, או תשלום במזומנים או בצ'ק לצד ג'.
- 7 . העברת התגמולים לגורם שלישי שאינו קשור לפוליסה.
- 8 . רכישת פוליסה בסכום גבוה ע"י בעל פוליסה שבד"כ מבצע עסקאות בסכומים נמוכים יותר.
- 9 . ניסיון להשתמש בצ'ק של צד ג' לרכישת פוליסה מוצעת.
- 10 . כאשר לקוח אינו מתעניין בתוכן הפוליסה אלא בעיקר בסיום המוקדם של החוזה.
- 11 . ניסיון להשתמש במזומנים כדי להשלים עסקה, כאשר סוג זה של עסקאות מבוצע באופן נורמלי בצ'ק או אמצעי תשלום אחר.
- 12 . בקשה לקשירת חוזה בסכום גבוה באמצעות מטבע זר או העברה טלגרפית (WIRE).
- 13 . כאשר הלקוח מסרב לספק אינפורמציה נורמלית להשלמת הפוליסה, מספק אינפורמציה מינימלית או מספק אינפורמציה שקשה או יקר למבטח לאמתה.
- 14 . כאשר יש ללקוח פוליסות אצל מספר מבטחים.
- 15 . רכישת פוליסה בסכום השונה משמעותית מאמצעיו הכספיים הגלויים של הלקוח.
- 16 . רכישת הרבה פוליסות עם טווח קצר לפדיון, תוך יצירת יכולת להעברת הכספים הנובעים מהם לצד ג'.
- 17 . בקשה ללוות את הערך המקסימלי האפשרי, מייד לאחר הפקדת הכספים.
- 18 . שימוש בכתובת דואר במקום שמחוץ לתחום סמכותו של המפקח על הביטוח, ובעת ניסיון לאימות הפרטים נמצא שקו הטלפון מנותק.
- 19 . נקיטת אמצעי זהירות בנוגע לעובד חברת ביטוח וסוכן ביטוח:
  - א. כאשר ניכר סגנון חיים בזבזני באופן פתאומי או כאשר אינו לוקח חופשה.
  - ב. כאשר הוא עבר לפוליסות בפרמיות חד פעמיות גבוהות.
  - ג. כאשר הסוכן משתמש בכתובת העסק שלו למשלוח מסמכים ללקוח.
  - ד. סירוב לשינויים בתחומי אחריותו כמו למשל בקידום (פרשנות: כאשר עובד מסרב לשינוי בתחומי אחריותו גם במחיר קידום).

דיווחים שעשויים לעזור למבטח לזהות עסקאות חשודות:

דיווח על פוליסות מבוטלות: דיווח זה יזהה פוליסות מבוטלות עם תקופות פדיון מוגדרות. פרטי הדיווח יכללו: סכומי הפדיון, זהות הסוכן, התקופה הנוכחית של הפוליסה.

שמירת מסמכים

1. מסמכים חייבים להישמר ע"י המבטח אחרי תקופת סיום הפוליסה, בהתייחס לפוליסות ביטוח חיים כולל תקופת פדיון מוקדם של הפוליסה. בכמה סמכויות שיפוטיות יש הגדרת זמן – 5 שנים אחרי פקיעת החוזה בביטוח חיים ו-5 שנים אחרי מועד פקיעת הפוליסה בביטוח כללי.
2. בהתייחס למסמכי העסקה, מבטח צריך להבטיח שיש לו את הפרוצדורות ההולמות:
  - א. שתהיה לו גישה למסמכי ההצעה הראשוניים, כולל: היכן הושלמו, הערכת מצבו הפיננסי של הלקוח, אנליזה של צרכי הלקוח, העתקים של מסמכים מפוקחים, פרטים על שיטת התשלום, אילוסטרציה של הרווחים, העתקי מסמכים הנתמכים באימות שבוצע ע"י המבטח.
  - ב. שתהיה לו גישה לכל מסמכים שלאחר המכירה, עד לפדיונה.
  - ג. שתהיה לו גישה לפרטים על תהליך פדיון הפוליסות או הסדרת תביעה בפוליסות כולל מסמכי סילוק פוליסות.
3. בהתייחס לפוליסות לטווח ארוך, מסמכים בדרך כלל יהיו מורכבים מדוקומנטים שנאספו ע"י המבטח או לטובת המבטח בין הכניסה לחוזה לסיומו. אם הסוכנות נסגרה האחריות להשגת המסמכים על המבטח.
4. אם נציג ממונה (בא כוחו) של המבטח רשום או מפוקח ע"י המפקח על הביטוח, המבטח צריך לדאוג שהנציג ישמור מסמכים כאמור.
5. אם הנציג הממונה של המבטח אינו כפוף למפקח על הביטוח, זו אחריות המבטח לדאוג לשמירת מסמכים.

תוכן המסמכים

- מסמכים המתייחסים לאימות יכללו בדרך כלל:
1. תאור טבען של כל ההוכחות שהתקבלו ביחס לזהות נשוא האימות, ו- ההוכחה עצמה או העתק שלה או אם זו לא הוכחה כתובה, אינפורמציה סבירה המספיקה להשגת העתק כזה.
  2. מסמכים המתייחסים לעסקה יכללו:
    - א. פרטים על זהות האדם, כולל השם והכתובת של בעל הפוליסה וכל פרט אחר המתקשר לחוזה, ו-
    - ב. פרטי העסקה:
      - טבעה של עסקה כזו.
      - סכום וערך החוזה.
      - יעד הכספים.
      - תזכיר ההוראה.
      - רישום בספרים.
      - תאריך העסקה.
      - הצורה בה הכספים שולמו (צ'ק, מזומנים וכו').
- 1) תאגיד צריך לשמור כל מסמך רלוונטי בצורה זמינה;
- ב. מסמכים המוחזקים ע"י גוף שלישי אינם בגדר שמירה בצורה זמינה, אלא אם התאגיד מסופק שהגוף השלישי מסוגל ונכון לשמור על המסמכים ולספקם לתאגיד בכל עת.

צוות המפתח

לתאגיד יש חובה להבטיח שצוות המפתח מקבל הדרכה מקיפה ב-

- (1) החוק הרלוונטי.
- (2) מדיניות ה"ערנות" ומערכת ה"ערנות".
- (3) זיהוי והתעסקות עם טרנזקציות חשודות. ו-
- (4) החובות האישיות של כל צוות המפתח תחת החוק הרלוונטי.

האפקטיביות של מערכת הערנות מתייחסת באופן ישיר לרמת המודעות של צוות המפתח, בין השאר ככל הנוגע ל: רקע על פשע בין לאומי, הכרת החוקים הרלוונטיים והכרת מדריך זה, והיכולת החוקית של כל אחד מהם לבצע את חובתו במלואה.

הדרכה

כל מבטח צריך לקבוע לעצמו איך להתמודד עם הצורך בהדרכת צוות המפתח בהתאמה לצרכיו המסחריים הפרטניים.

א. עובדים חדשים

- (1) בד"כ הדרכה צריכה לכלול:
  - (א) תיאור אופי ותהליך ההלבנה.
  - (ב) הסבר החובות החוקיות היסודיות כולל החוקים הרלוונטיים.
  - (ג) הסבר מדיניות ה"ערנות" והמערכת, כולל פרטים מודגשים על האימות וזיהוי עסקאות חשודות ודרישת הדיווח לפקיד הממונה.

ב. צוותים

- (1) צוות אנשי מכירות/ צוות יועצים:
  - (א) אלו הם אנשי צוות המפתח הבאים בקשר ישיר עם הציבור, הם גם בעלי הקשר הראשוני למלביני הון, ותמיכה בהם חיונית ליישום מדיניות הערנות. הם צריכים להיות מודעים לאחריותם החוקית ולמערכת הערנות של התאגיד במיוחד לזיהוי ולדיווח על עסקאות חשודות. הם גם צריכים להיות מודעים שהצעה של כספים חשודים או ביצוע עסקה חשודה תדווח לפקיד הממונה במבטח, ללא תלות בשאלה אם העסקה בוצעה.
  - (ב) צוות לקוחות חדשים ועסקים חדשים וצוות תביעות-
    - אלו אנשי צוות מפתח אשר עוסקים בקבלת עסקים חדשים של בעלי פוליסות חדשים או מסדירים תביעות, חייבים לקבל הדרכה בנוסף, אימות צריך להיות מובן והדרכה צריכה לתת למבטח פרוצדורות לאימות. צוות כזה צריך גם להיות מודע שהצעה של כספים חשודים או בקשה לביצוע עסקה חשודה צריכות להיות מדווחות לפקיד הממונה במבטח, ללא תלות אם העסקה בוצעה.
  - (ג) אדמיניסטרטורים, בקרי ביצוע ומנהלים
    - רמה גבוהה של הדרכה כדי לכסות כל אספקט של הלבנת הון צריכה להינתן לאנשים אלה עם האחריות לפיקוח וניהול צוות המפתח. זה חייב לכלול:
      - (1) החקיקה הרלוונטית והענישה.
      - (2) פרוצדורת המתייחסות לשירות.

(3) פרוצדורות לדיווח פנימי.

(4) דרישות האימות והשמירה.

ג. הפקיד הממונה למילוי החובות.

דרושה הדרכה מעמיקה בכל האספקטים הרלוונטיים של החוק. בנוסף פקיד זה צריך הוראות מקיפות לתחילת והמשך בדיקת מערכת הדיווח על עסקאות חשודות, והסדרת ההיזון החוזר. הפקיד הממונה צריך גם לשמור על כל הדיווחים שלו לרשות המוסמכת וכל הדיווחים אליו מצוות המפתח.

עדכון

נדרש להסדיר את נושא עדכון צוות המפתח. צוות המפתח צריך לדעת שכלק מחובותיו עליו להתעדכן במרווחי זמן קבועים.

נכתב על-ידי :

מגי בראום

מנהלת תחום-יציבות חברות ביטוח